

Rautjärven kunta

Kotouttamisen toimenpideohjelma

2016

Hyväksytty kunnanhallitus 7.3.2016

Johdanto

Rautjärven kunnanvaltuusto päätti 9.11.2015, 51§, että Rautjärven kunta on valmis vastaanottamaan turvapaikan saaneita perheellisiä pakolaisia vuosina 2016 - 2017 enintään 40 henkilöä.

Pakolaisten vastaanottamisen ja korvausten saamisen ehtona on, että kunnalle on laadittu kotouttamisohjelma, joka sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kotouttamisohjelma voi olla kuntien yhteinen. Etelä-Karjalan kunnilla on vuosille 2013 - 2016 laadittu kotouttamisohjelma, jonka Rautjärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt 4.3.2013, 23 §.

Pakolaisten vastaanottamisesta tehdään sopimus kunnan ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY- keskus) kesken. Kunta voi esittää toivomuksia kuntaan muuttavista pakolaisista (esim. sama etninen ryhmä), mutta valinnan tulevasta asuinkunnastaan tekevät pakolaiset itse. Päätöksen pakolaisten osoittamisesta sopimuksen tehneisiin kuntiin tekee ELY- keskus.

Rautjärven kunnanhallitus on 23.11.2015 päättänyt, että maakunnallista kotouttamissuunnitelmaa täydentämään laaditaan kuntakohtainen kotouttamisen toimenpideohjelma. Laadintaa varten kunnanhallitus nimesi työryhmän, johon nimettiin kunnan edustajien lisäksi edustajat yhteistyöviranomaisista ja kolmannelta sektorilta. Työryhmä on kokoontunut kolme kertaa ja toimenpideohjelma on valmistunut helmikuun 2016 loppuun mennessä.

Työryhmään ovat kuuluneet:

Eila Toppinen, sivistystoimenjohtaja, työryhmän pj
Tuula Tynkkynen, koulunjohtaja
Paula Hinkkanen, talouspäälikkö
Annaleena Rita, palvelupäälikkö
Tuula Petenius, henkilöstösihteeri, työryhmän sihteeri

Kaakkois-Suomen ELY- keskus, Merja Mattila
Eksote, maahanmuuttopalvelut, Merja Heino-Kukkurainen
Kaakkois-Suomen te-toimisto, Sirpa Vertanen
Rautjärven seurakunta, Sirkku Hammarén
SPR Simpeleen osasto, Leena Lehti ja Anne Hämäläinen
Simpeleen Marttayhdistys, Tuula Kukkonen
MLL:n Simpeleen yhdistys, Jaana Vehkamaa
Simpeleen Urheilijat, Jaana Vehkamaa

Kotouttamisen toimenpideohjelman sisältö

- kotouttamisen tavoite
- kunnan vastuu
- toimenpideohjelman tavoitteet
- tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen
- viestintä ja tiedotus
- alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatiminen
- TE- palvelut
- työllistymistä tukevat toimenpiteet
- suomen kielen oppimisen tukeminen
- maahanmuuttopalvelut, sosiaali- ja perhetyö (Eksote)
- terveydenhuollon palvelut
- asuntopalvelut
- tulkkipalvelut
- suomen kielen oppimisen tukeminen
- varhaiskasvatus ja esiopetus
- perusopetus
- yli 16-v. kouluttautuminen
- aikuisten perusopetus
- Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus (Ammattistartti)
- vapaa-ajan palvelut
- henkilöstön koulutus monikulttuurisuusasioissa
- monialainen yhteistyö järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa
- kunnalle aiheutuvien kustannusten korvaaminen
- kotouttamisen toimenpideohjelman seuranta ja päivitys

Liite 1. Eksote: Pakolaisten vastaanoton käytännön järjestelyjä kunnassa

Liite 2. Yhteystiedot 2016

Kotouttamisen tavoite

Kotouttamisen tavoitteena on, että pakolainen asettuu uuteen asuinkuntaan kuntalaiseksi samoin oikeuksin ja velvollisuuksin kuin kantaväestöön kuuluva. Onnistunut kotouttaminen edellyttää kaikkien viranomaisten, kolmannen sektorin ja kuntalaisten sitoutumista yhdenvertaisuuteen, syrjimättömyyteen ja rasismin ehkäisyyn. Myönteinen vastaanotto- ja asenneilmapiiri on ensiarvoisen tärkeää.

Kunnan vastuu

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, jäljempänä KotoL)

Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitetut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

Kunnan toimenpideohjelman tarkoituksena on toimia työvälineenä kunnan eri toimialoilla ja monialaisena yhteistyönä tehtävässä kotouttamistyössä sekä selkeyttää kotouttamistyön koordinaatiota ja nimetä eri toimenpiteistä vastaavat tahot.

Toimenpideohjelman tavoitteet

Toimenpideohjelman painopisteitä ovat muun muassa maahanmuuttajien yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja kotoutumisen kaksisuuntaisuuden tukeminen. Eri toimialojen välinen yhteistyö ja kansalaisyhteiskunnan rooli kotoutumisen tukemisessa korostuvat.

Toimenpideohjelman tavoitteena on

- Laatia kotoutumislain (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010) ja maakunnallisen kotoutumisohjelman kanssa linjassa oleva, kokonaisvaltainen ja käytännöllinen toimenpideohjelma luomaan hyvät edellytykset maahanmuuttajien kotoutumiselle Rautjärven kunnassa.
- Varmistaa, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

- Huomioida tasa-arvoisuus ja asiakaslähtöisyys kaikessa kunnan palvelutarjonnassa ja huomioida maahanmuuttajien mahdolliset erityistarpeet.
- Tukea vuorovaikutuksen ja hyvien etnisten suhteiden lisääntymistä kuntalaisten kesken sekä ennalta ehkäistä syrjintää ja rasismia.
- Rakentaa kotouttamista edistävää monialaista yhteistyötä kunnan eri toimialojen, ELY-keskuksen, TE-toimiston, Eksoten, Maahanmuuttoviraston, vastaanottokeskusten, Poliisin, Kelan, maistraatin, seurakuntien sekä kunnassa toimivien järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen

Suomen perustuslain (731/1999, 6§) mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä ja yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat keskeisiä perusoikeuksia. Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Valtion ja kuntien viranomaisia koskevan yhdenvertaisuuslaki (21/2004, 4§) määrää viranomaisten kaikessa toiminnassaan edistävän yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä estää välitöntä ja välillistä syrjintää. Käytännössä tämä tapahtuu osana monia eri tehtäväkokonaisuuksia: päätöksentekoa, toiminnan ohjausta ja johtamista, palveluiden järjestämistä ja tuottamista, työnantajatehtäviä sekä paikallisen elinvoiman vahvistamista. Poliisin tehtävänä on puuttua sellaiseen käyttäytymiseen, joka on kriminalisoitua ja saattaa rikoksen tehneet henkilöt vastuuseen teoistaan.

Rautjärvellä syrjimättömyyden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteet on kirjattu toimintasuunnitelmiin eri alueilla (esim. varhaiskasvatus, opetus, aamu- ja iltapäivätoiminta, vammaiset ja vanhukset). Niitä pyritään edistämään käytännön työssä eri sektoreilla ja esille tuleviin epäkohtiin puututaan välittömästi.

Viestintä ja tiedotus

Kotoutuminen on kaksisuuntainen prosessi, jota kunnan tulee lakisääteisesti edistää. Paras keino myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseksi ja väärinymmärrysten karsimiseksi on tiedottaa kaikille kunnan asukkaille maahanmuuttoa koskevista asioista. Kotouttamistyöryhmän vastuulla on tiedottaa keskeisimmistä maahanmuuttoon liittyvistä asioista kunnan tiedotteilla ja internet-sivuilla, lehdissä sekä tiedotus- ja kuulemistilaisuuksissa.

Maahanmuuttoviraston (Migri) asiantuntijoita voidaan pyytää kertomaan vastaanotettavan ryhmän kulttuurista sekä esimerkiksi poliittisista taustoista, joiden vuoksi henkilöt ovat joutuneet pakenemaan. Suomen Punainen Ristin edustaja voi pyydettäessä tulla kunnan avoimiin keskustelutilaisuuksiin, jossa

kuntalaiset voivat kysyä vastaanottoon liittyvistä asioista ja kuulla tarkemmin, millaisista olosuhteista pakolaiset ovat kuntaan tulossa.

KotoL:n mukaan maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa. Lisäksi maahanmuuttajalle annetaan tietoa palvelujärjestelmästä ja kotouttamista edistävistä toimenpiteistä. Kaikille Suomeen muuttaville annetaan sisäasiainministeriön tuottama ”Perustietoa Suomesta” -opas oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Eksoten Maahanmuuttopalvelut varmistaa, että kaikki saavat perustietoaineiston.

Kunnan internet-sivuille luodaan maahanmuuttoasioihin suunnattu palvelusivusto, josta löytyvät linkit mm. maahanmuuttajien infopankkiin, www.infopankki.fi, Perustietoa Suomesta – oppaaseen, www.lifeinfinland.fi ja tähän kotouttamisen toimenpideohjelmaan. Olennaisimmat yhteystiedot ja palvelut löytyvät kunnan palvelusivustolta. Toimenpideohjelman liitteet pidetään ajan tasalla ja ne ovat toimijoiden käytössä.

Kunnassa laaditaan myös ”Tervetuloa Rautjärvelle”-opas, jossa esitellään Rautjärven palveluita. Se käännetään ainakin englanniksi ja liitetään kunnan internet-sivuille. Kunnan Info-pisteisiin hankitaan Perustietoa Suomesta – oppaita. Kunta järjestää tiedotustilaisuuksia ja yleisökeskusteluja sekä on aktiivinen viestijä ajankohtaisista maahanmuuttoon liittyvistä asioista kunnassa.

Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kotoutumistyössä on erityisen tärkeää kartoittaa maahanmuuttajan kokonaisvaltainen elämäntilanne, tarjota tietoa yhteiskunnasta ja ohjata hänet sopivien palveluiden ja toimenpiteiden pariin heti kuntaan muutettaessa

KotoL edellyttää, että kunta ja TE- toimisto sekä muut viranomaiset antavat opastusta, ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä, palveluista ja työelämästä, tekevät alkukartoituksen maahanmuuttajan tilanteesta ja tarvittaessa tai asiakkaan pyynnöstä suunnittelevat yhdessä tämän kanssa henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman.

Valtioneuvosto on säätänyt asetuksen kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta. Alkukartoituksen tarkoituksena on arvioida asiakkaan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisedellytykset mahdollisimman kattavasti. Näitä ovat esim. luku- ja kirjoitustaito, suomen ja ruotsin kielen taito, opiskelutaidot ja -valmiudet, aikaisempi koulutus ja työkokemus, erityisosaaminen, asiakkaan omat koulutus- ja työllistymistavoitteet, elämäntilanne ja siihen liittyvät palvelutarpeet. Alkukartoituksen perusteella asiakas voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin. Samalla arvioidaan tarvitseeko asiakas erityistä kotoutumissuunnitelmaa. Alkukartoitus aloitetaan kahden kuukauden sisällä asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Alkukartoi-

tuksen tekee joko TE- toimisto tai Eksoten Maahanmuuttopalvelut, kuten jäljempänä esitetään.

TE- palvelut

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaiksi kirjataan ne 17 - 64-vuotiaat, jotka ovat valmiita ottamaan vastaan kokoaikatyötä ja koulutusta. Henkilö voi TE- toimiston asiakkaana olla oikeutettu KELA:n työmarkkinatukeen työttömänä tai koulutukseen osallistumisen tai muun TE- toimiston kanssa sovitun palvelun aikana.

TE- toimisto tekee alkukartoituksen omille asiakkailleen, ohjaa tarvittaessa kielitestiin ja laatii kotoutumissuunnitelman. Mikäli asiakas on myös Eksoten Maahanmuuttopalvelujen asiakas, suunnitelma tehdään yleensä yhdessä. (Kaikki maahanmuuttajat eivät ole sosiaalipalvelun asiakkaita, esim. avioliiton kautta Suomeen muuttaneet.)

Maahanmuuttaja- asiakas pyritään ohjaamaan kotoutumiskoulutukseen. Koulutus sisältää suomen kieltä, suomalaisen yhteiskunnan tuntemusta ja työn hakemiseen tarvittavia taitoja. Koulutus voi olla työvoimakoulutusta tai omaehtoista muun tahon järjestämää koulutusta. Omaehtoiseksi suomen kielen koulutukseksi katsotaan vähintään 20h/ viikko tapahtuva koulutus. Vähempi määrä voidaan katsoa sivutoimiseksi opiskeluksi. Työvoimakoulutuksen ja omaehtoisen koulutuksen ajalta voi KELA:n päivärahan lisäksi saada kulukorvauksen (tällä hetkellä 9 €).

Asiakas voi osallistua myös työpaikalla järjestettävään työkokeiluun. Työkokeilun tarkoitus on tutustua työhön ja saada käytännön suomen kielen harjoittelua.

Kielitaidon ollessa riittävä, asiakas voidaan ohjata erilaisiin valmennuksiin, ammatilliseen työvoimakoulutukseen tai omaehtoiseen koulutukseen. Palkkatuki on myös käytettävissä.

TE- palvelut on julkaissut netissä TE- palvelujen info-paketin maahanmuuttaja-asiakkaille. Kirjallinen versio ja videoinfot löytyvät sivulta te-info.fi. Kieliver-sioita on useita.

Työllistymistä tukevat toimenpiteet

TE- toimisto, kunnan työllisyysasioista vastaava palvelupäällikkö ja Työn Vuoksi tekevät yhteistyötä työllistymisen edistämiseksi. Paikalliset yrittäjät voivat osallistua työharjoitteluun ja työllistämiseen omien työllistämistarpeidensa puitteissa.

Maahanmuuttopalvelut, sosiaali- ja perhetyö (Eksote)

Eksote järjestää kunnan asukkaiden sosiaali- ja terveysterveystoimien palveluja koordinoi kunnassa palvelupäällikkö.

Maahanmuuttajia tuetaan kunnallisten ja julkisten palvelujen käyttämisessä sekä opastetaan muiden kotoutumista edistävien palvelujen piiriin. Kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten käytössä tarvittaessa.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin Maahanmuuttopalvelut- yksikkö ohjaa ja neuvoo maahanmuuttajia palveluihin ja kotoutumiseen liittyvissä asioissa. Maahanmuuttopalvelut toimii maahanmuuttajiin liittyvien asioiden ja kotouttamisen asiantuntijana ja koordinoijana Eksoten alueella. Pakolaistaustaiset asiakkaat kuuluvat Eksoten Maahanmuuttopalveluiden tehostetun kotouttamistyön piiriin pääsääntöisesti kolme vuotta maahanmuutosta lukien.

Eksoten Maahanmuuttopalvelut vastaa kotoutumissuunnitelman laatimisesta, siinä tapauksessa, että henkilö ei ole rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi (iän tai muun syyn takia).

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki tilanteissa, joissa muut tulot (esim. palkka, eläkkeet, päivärahat tai muut Kelan etuudet) eivät riitä kohtuullisiin elinkustannuksiin. Toimeentulotukea myönnetään toimeentulotukilakiin ja sen perusteella asiakkaalle tehtävään tulo- ja menolaskelmaan perustuen.

Eksote tarjoaa erilaisia lasten, nuorten ja perheiden kasvun sekä vanhemmuuden tukemisen palveluja kantaväestön tapaan myös maahanmuuttajaperheille. Perhetyön tavoitteena on perheiden elämänhallinnan ja omien voimavarojen käyttöönoton tukeminen sekä arjessa selviytymisen vahvistaminen. Perhetyö tukee lapsiperheiden arjen sujumista eri elämäntilanteissa tai kun vanhempien voimavarat ovat vähissä. Maahanmuuttaja-asiakkaiden käytössä ovat myös lastensuojelu ja -valvonta, perheneuvonta, puheterapia, terveysneuvonta ja omaishoidon palvelut.

Terveydenhuollon palvelut

Etelä-Karjalan terveyskeskus on sosiaali- ja terveyspiirin alueella toimiva kunnallinen yksikkö, joka järjestää alueensa väestölle terveydenhuollon palveluja. Rautjärven hyvinvointiasema kuuluu Etelä-Karjalan terveyskeskukseen. Lisäksi sairaanhoitajan vastaanotto toimintaa järjestetään liikkuvana palveluna Mallu- autossa Asemankirjaston pihalla yhtenä päivänä joka toinen viikko.

Maahanmuuttajien kohdalla huolehditaan siitä, että muuttajat osaavat hakeutua tarvitsemansa terveydenhuollon piiriin sekä osaavat käyttää palveluja. Alkuvaiheen terveystarkastukset sekä opastus palvelujen käyttöön huomioidaan asiakaskohtaisissa kotouttamisen suunnitelmissa.

Hyvinvointiasemalla

- Järjestöt, yritykset ja viranomaistoimijat esittäytyvät kaikenikäisille erilaisissa tietoiltapäivissä, teematapahtumissa ja toimintaryhmissä.

- Erilaisista hyvinvointia ja terveyttä tukevista ryhmistä tiedotetaan erikseen.
- Hyvinvointiasemalla on tavattavissa myös liikkuvia sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijoita.
- Asiakastietokonetta voit käyttää sähköiseen asiointiin etenkin silloin, kun kotona ei ole tietokonetta tai haluat opastusta sähköisten palvelujen käyttöön.

Palveluohjaaja on tavattavissa ilman ajanvarausta kahtena päivänä viikossa. Palveluohjaaja neuvoo ja auttaa esimerkiksi toimeentulo-, arjenhallinta- ja hyvinvointiasioissa sekä erilaisiin palveluihin liittyvissä asioissa. Hän myös opastaa sähköisessä asiointissa ja lomakkeiden täyttämisessä. Palveluohjaaja auttaa löytämään tilanteeseesi sopivia palveluja.

Asuntopalvelut

Saapuessaan kuntaan maahanmuuttaja hakee asuntoa kunnan tai yksityisten toimijoiden kautta kuten kuka tahansa kuntaan muuttava henkilö. Valmistelussa ja asiointissa tarvitaan maahanmuuttokoordinaattorin tukea ja asiakastilanteessa tulkkausta.

Tulkkipalvelut

Kotoutumislain 2§:n 2 ja 3 momentin mukaiselle henkilölle järjestetyssä sosiaali- ja terveydenhuollossa, kotoutumissuunnitelman ja alkukartoituksen teossa, maahantulon alkuvaiheen kotoutumispalvelujen käytössä ja kuntaan perehdyttämisessä (asioiminen kaupassa, postissa ja viranomaisissa, julkisen liikenteen käyttö jne.) tarvittavat tulkkaus- ja käännöskustannukset korvataan kunnalle. Lisäksi koulun ja kodin tai päiväkodin välisessä yhteistyössä syntyneet tulkkaus- ja käännöskustannukset korvataan täysimääräisinä ilman aikarajaa.

Tulkin käytöstä aiheutuvat kustannukset maksetaan sen toimialan määrärahoista, jossa tulkkipalvelut ovat syntyneet. Korvausten piiriin kuuluvien henkilöiden kohdalta korvaukset haetaan ELY- keskukselta takautuvasti. Hakemukset kustannusten korvaamisesta kunnalle tekee Eksoten maahanmuuttopalvelut. Tarkemmat ohjeet kustannusten korvausten hakuun löytyvät työ- ja elinkeinoministeriön ohjeistuksesta kotoutumista edistämistä koskevan lain mukaisten kustannusten korvaamisesta kunnille.

Edellytyksenä korvausten maksamiselle on voimassa oleva ELY- keskuksen ja kunnan välinen sopimus kotoutumislain 1386/2010 2§ 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Suomen kansalaisuuden saamisen jälkeen näitä kustannuksia ei enää korvata.

Suomen kielen oppimisen tukeminen

Kielen oppiminen on kotoutumisessa ensisijaisen tärkeää. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on omat tavoitteensa kielen oppimiselle ja kulttuurin omaksumiselle. Työikäisille TE- toimiston asiakkaille suomen kielen opetusta annetaan kotoutumiskoulutuksessa.

Suomen kielen omaehtoiseen tai sivutoimiseen opiskeluun voidaan järjestää opetusta kunnan omana toimintana kansalaisopistossa tai hyödyntää esim. Jaakkiman opiston suomen kielen opetusta. Itseopiskelumahdollisuuksia on tarjolla internetissä.

Vapaaehtoisten tukihenkilöiden rooli ja arjessa tarvittavan kielitaidon oppimisessa ja kielitaidon harjaannuttamisessa on merkittävä. Vapaaehtoiset voivat järjestää myös suomen kielen oppimiseen liittyvää toimintaa.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Kunnallista päivähoitoa järjestetään kahdessa päiväkodissa, kahdessa ryhmäperhepäiväkodissa (toisessa myös perhepäivähoidon varahoito ja toisessa vuoroahoito) ja perhepäivähoidossa. Myös esiopetus annetaan päiväkodeissa. Kotona lapsia hoitavia perhepäivähoitajia on kaksi. Kunnassa ei ole avointa varhaiskasvatustoimintaa.

Varhaiskasvatuksessa aloitetaan maahanmuuttajataustaisten lasten S2-kielen (suomi toisena kielenä) opetus ja suomalaiseen yhteiskuntaan valmentaminen monikulttuurisuutta kunnioittaen.

Kunta järjestää iltapäivätoimintaa.

MLL:n leikkikoulu ja seurakunnan kerhotoiminta osallistuvat omalta osaltaan kotoutumisen tukemiseen.

Perusopetus

Perusopetusta annetaan kahdessa kohteessa. Vuosiluokkien 1-6 opetusta annetaan Rautjärven aseman koulussa ja kunnan pohjoispäässä vuosiluokkien 1 -9 opetusta Simpeleen yhtenäiskoulussa.

Maahanmuuttajataustaisille oppilaille järjestetään vuoden kestävää valmistavaa opetusta ja S2-kielen (suomi toisena kielenä) opetusta sekä suomalaisen kulttuurin tuntemusta. Valmistava opetus järjestetään, oppilasmäärästä riippuen, joko yleisopetukseen integroituna tai valmistavan opetuksen pienryhmässä. Valmistavaa opetusta annetaan 6-10-vuotiaille vähintään 450 tuntia ja sitä vanhemmille vähintään 500 tuntia. Kielitaidon ollessa riittävä lapsi siirtyy ikäänsä ja taitojaan vastaavalle luokalle. Oppilaat opiskelevat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suomenkielisissä opetusryhmissä niitä aineita, joissa he pärjäävät puutteellisellakin kielitaidolla. Valmistavaan opetukseen saadaan erillistä valtioavustusta yhden vuoden ajan.

Suomen kielen opiskelun lisäksi on tärkeä tukea lapsen oman äidinkielen ylläpitämistä. Oman äidinkielen opetusta (2 t/vk) on tarjottava jos kieliryhmään tulijoita on vähintään neljä samaa kieltä äidinkielenään puhuvaa.

Suomen kielen ja oppilaan äidinkielen opetuksen ohella koulut järjestävät tarvittaessa maahanmuuttajaoppilaille tukiopetusta eri oppiaineissa. Tukiopetukseen saadaan erillistä valtionavustusta.

Oppilaalla on oikeus saada oman uskontokuntansa mukaista opetusta, jos kyseiseen uskontokuntaan kuuluvia oppilaita on vähintään kolme ja vanhemmat pyytävät opetuksen järjestämistä.

Yli 16-v. kouluttautuminen

Oppivelvollisuusiän ylittäneelle, alle kolme vuotta Suomessa asuneelle maahanmuuttajalle, jonka valmiudet eivät riitä lukio- tai ammattiopisto-opintoihin voidaan tarjota TE- toimiston kautta työvoimakoulutuksena tai kunnan koulutuspalveluiden kautta omaehtoisena opiskeluna kotoutumiskoulutusta. Koulutukseen ohjaaminen, kuten kotoutumistyö kokonaisuudessaankin, on kuitenkin koko kunnan yhteinen tehtävä.

Käytännössä kotoutumiskoulutuksena voidaan tarjota esim. perusopetuksen lisäopetusta, aikuisten perusopetusta, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta (MAVA) tai ammattistarttikoulutusta. Tarve kotoutumiskoulutukseen arvioidaan alkukartoitusvaiheessa ja sisällytetään kotoutumissuunnitelmaan. (Rautjärven kansalaisopisto ja Jaakkiman kristillinen opisto).

Aikuisten perusopetus

Silloin, kun yli 16-vuotiaalta maahanmuuttajalta puuttuu peruskoulutuksen päättötodistus hän voi osallistua aikuisten perusopetukseen. Opintojen kesto on 1-3 vuotta ja opiskelijat voivat suorittaa koko suomalaisen perusopetuksen oppimäärän tai osia siitä. Aikuisten perusopetusta järjestetään Jaakkiman kristillisessä opistossa.

Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus (Ammattistartti)

Ammattistartti on tarkoitettu niille peruskoulun päättäneille oppilaille, jotka eivät vielä ole ratkaisseet ammatinvalintaansa tai joilla muista syistä ei ole riittäviä valmiuksia osallistua jatko-opintoihin heti peruskoulun jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija saa valmiudet hakeutua perustutkintoon johtavaan ammatilliseen koulutukseen tutustumalla monipuolisesti eri koulutusaloihin ja työelämään ja ammatteihin.

Vapaa-ajan palvelut

Rautjärven kunnan vapaa-aikapalvelut pitävät sisällään kirjaston, kulttuuritoimen, liikunnan ja ulkoilun sekä nuorisotoimen. Kirjasto toimii kahdessa pis-

teessä, pääkirjastossa Simpeleellä ja Aseman kirjastossa kunnan eteläpäässä. Liikunnasta ja ulkoilusta vastaa liikunnanohjaaja. Nuorisotoimesta vastaa nuorisokuraattori. Nuorisotoimi pitää nuorille ja varhaisnuorille Avointen Ovien toimintaa molemmissa päissä kuntaa; kaksi kertaa viikossa Simpeleellä ja Rautjärven aseman seudulla. Nuoria kohdataan lisäksi ryhmätyksissä, leireillä, retkillä, tapahtumissa ja kerhoissa (mm. 6-kerho, tukioppilastoiminta, Mahis-ryhmät). Nuorisotoimessa on käynnistynyt myös kansainvälisyystoiminta ryhmävaihtojen ja vapaaehtoistyöntekijöiden muodossa.

Etsivä nuorisotyö toimii kunnassa hankerahoituksen turvin. Etsivä nuorisotyöntekijä ottaa yhteyttä esim. vailla opiskelupaikkaa olevaan tai opintonsa keskeyttäneeseen nuoreen ja auttaa häntä jatkopaikan löytämisessä. Etsivä nuorisotyöntekijä työskentelee myös ennaltaehkäisevässä mielessä.

Vapaa-aikapalveluiden kaikki osa-alueet tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään, kunnan muiden toimijoiden sekä kolmannen sektorin kanssa.

Kaikki vapaa-ajan palvelut ovat maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten käytettävissä.

Henkilöstön koulutus monikulttuurisuusasioissa

Kotoutumislaki edellyttää, että kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä riittävästä osaamisesta monikulttuurisuusasioissa. Rautjärven kunta järjestää monikulttuurisuuskoulutusta kunnan työntekijöille ja järjestöjen edustajille. Monikulttuurisuuskoulutus huomioidaan vuosittain laadittavassa kunnan koulutussuunnitelmassa.

Monialainen yhteistyö järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa

Kolmas sektori voi omalta osaltaan täydentää viranomaisten palveluja. Eri järjestöjen merkitys kahdensuuntaisessa kotoutumisessa on huomattava erityisesti kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden tarjoajina sekä tukihenkilötoiminnan järjestäjinä.

Vapaaehtoistoiminta on tärkeää etenkin maahanmuuttajien sosiaalisen verkoston laajentamisessa. Valtioneuvoston maahanmuuttostrategiassa ja kotoutumislaisissa korostetaankin järjestöjen merkitystä väestöryhmien välisen arjen vuoropuhelun edistämiseksi.

Eri järjestöjen paikalliset yhdistykset ja toimijat ovat käytännössä kotouttamistyön tukijoita paikkakunnalla. Vapaaehtoistyö tarvitsee koordinoitua, jotta vapaaehtoiset jaksavat pitkäjänteisesti osallistua kotouttamistyöhön. Parhaimmillaan kotoutumisen parissa tehtävä työ vireyttää koko paikkakuntaa, ei ainoastaan maahanmuuttajia.

Yhteisen juttutuvan perustaminen Simpeleelle yhdistäisi vapaaehtoistoimijat, maahanmuuttajat ja muut kunnan asukkaat.

SPR:n Simpeleen osastossa on pohdittu kotouttamisen tueksi seuraavaa: ystäväkurssi ja ystävätoiminta, asenneilmapiiriin vaikuttaminen, pakolaistiedote, SPR:n Kontin hyödyntäminen, asiointipalveluissa avustaminen ja ensihuoltoryhmän käyttäminen apuna käytännön toiminnaissa. www.punainenristi.fi.

MLL:n kirpputori toimisi pisteenä, josta järjestettäisiin materiaalista apua ja lahjoitustavaroiden vastaanottoa sekä annettaisiin neuvoja. MLL osallistuisi myös mielellään perhekahvila- tyyppiseen toimintaan. MLL:n leikkikoulu toimii ma-pe. Neuvolan kautta voi vuokrata lasten turvavälineitä. www.mll.fi.

Simpeleen Urheilijat, SiU, järjestää harrasteliikuntaa, johon on mahdollista osallistua. Lajeja ovat mm. jalkapallo, lentopallo, hiihto ja 3- 6-vuotiaitten lasten jumppa, lastensähly, kahvakuula, kuntonyrkkeily sekä kesäisin kirkko-venesoutua. Frisbee- kiekkoa pääsee heittämään monipuolisella radalla, kiekkoja on mahdollista lainata kirjastolta. Lisätietoja saa yhdistyksen omilta nettisivuilta www.simpeleenurheilijat.fi.

Martat voisivat osallistua yhteiseen toimintaan. Etelä-Karjalan Martoilla on ollut mm. kokkikursseja maahanmuuttajille.

Kaikilla paikkakunnalla toimivilla järjestöillä on halutessaan mahdollisuus ottaa maahanmuuttajia mukaan toimintaansa omien toimintaresurssiensa puitteissa.

Rautjärven seurakunnalla on ajatuksissa järjestää/ osallistua ystäväpalvelun koulutukseen. Suomenkieltä arjessa – tyyppinen toiminta voisi myös saada tukea seurakunnan toimijoilta. Seurakunnan aamupäivisin toimiviin perhekerhoihin on lasten mahdollista tulla mukaan oman aikuisen kanssa. Paikalla on vain yksi ohjaaja, joten lisävoimia ohjaukseen tarvittaisiin. Naperomuskari on avoin kaikille. Seurakunta voisi olla mukana, jos kotoutuville perustettaisiin oma ryhmä. Diakoni voisi vetää ryhmää jonkun muun tahon kanssa. Seurakunnan järjestämään Ystävä- kahvilaan ja vanhusten ulkoilutukseen voisivat kotoutujat tulla mukaan. Liikkuva seurakunta-hankkeen myötä voisi tehdä yhteistyötä liikuntaseuran kanssa peli-iltojen/ -tapahtumien myötä.

Eksoten maahanmuuttopalveluiden internet- sivustolle www.eksote.fi/sosiaalipalvelut/maahanmuuttajat kerätään tietoa Etelä-Karjalan alueella tapahtuvasta monikulttuurisesta toiminnasta, toimijoista ja palveluista. Maahanmuuttopalvelut – yksikkö ylläpitää monikulttuuristen toimijoiden sähköpostilistaa ja pyrkii välittämään tietoa maahanmuuttajuuteen liittyvistä asioista mahdollisimman laajasti eri tahojen tietoon.

Kunnalle aiheutuvien kustannusten korvaaminen

Kotoutumislain (2010/§48) mukaan valtio maksaa kunnille laskennallisia korvauksia kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta (KotoL:n 2§:n 2 ja 3 mom. tarkoittamat henkilöt). Tällä hetkellä valtion maksamat laskennalliset korvaukset kunnille ovat 6845 euroa vuodessa alle 7- v ja 2300 euroa vuodessa 7 vuotta täyttäneestä henkilöstä. Korvauksia maksetaan kunnille kiintiöpakolaisista neljän vuoden ajan ja mui-

den henkilöiden osalta kolmen vuoden ajan. Laskennalliset korvaukset tullaan automatisoimaan vuoden 2016 aikana. Muut korvaukset haetaan jälkikäteen ELY- keskukselta. Eksoten Maahanmuuttopalvelut hoitaa sosiaali- ja terveyskuluista aiheutuneiden kustannusten hakemisen sekä laskennallisten korvausten hakemisen ennen kuin ne on automatisoitu. Maksuliikenne kulkee kunnan kautta.

Voimassa oleva kotouttamisohjelma ja sopimus ELY- keskuksen kanssa ovat edellytyksiä sille, että kunta voi saada korvauksia kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Etelä-Karjalan maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2013 -2016 on kotoutumislain tarkoittama kotouttamisohjelma. Se on hyväksytty Rautjärven kunnanvaltuustossa 4.3.2013 § 21.

Kunnan kirjanpidossa maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvä maksuliikenne huomioidaan lisäämällä laskentatunnisteisiin projektinumero, jolla kustannuksia voidaan seurata kokonaisuutena.

Mahdollisella hankerahoituksella voidaan toteuttaa vapaaehtoistyön koordinointia ja edesauttaa viranomaisten, järjestöjen, maahanmuuttajien ja muiden kuntalaisten yhteistoimintaa.

Kotouttamisen toimenpideohjelman seuranta ja päivitys

Tämä Rautjärven kunnan toimenpideohjelma on voimassa vuoden 2016 loppuun. Se on sidoksissa Etelä-Karjalan maahanmuuttajien kotouttamisohjelmaan 2013- 2016.

Toimenpideohjelmaa päivitetään yhteystietojen ja mahdollisesti muuttuvan ohjeistuksen osalta jatkuvasti.

Seuraava kunnan toimenpideohjelma laaditaan, kun maakunnallinen kotouttamisohjelma vuosille 2017 – 2020 valmistuu.

Liitteet:

- Liite 1. Eksote: Pakolaisten vastaanoton käytännön järjestelyjä kunnassa
- Liite 2. Yhteystiedot 2016